



خطای نوجوانان و خردسالان

اقداماتی که پس از ارتکاب جرم باید انجام پذیرد

تحقیقات اجتماعی و مطالعات و بررسیهای پزشکی

مهمترین مسأله پس از ارتکاب جرم وسیله جوانان و خردسالان، تربیت و اصلاح مجرمین است نه تنبیه و مجازات آنان زیرا همانطور که يك قاضی امریکائی گفته است: هنگامی که طفلی دو چرخه‌ای می‌دزدد امری که برای آینده جامعه مهم است سر نوشت طفل است نه سر نوشت دو چرخه، بنابراین برخلاف آنچه که در مورد بزرگسالان انجام مییابد، هر گاه طفلی مرتکب جرم و تقصیری گردد مقامات مربوطه بایستی قبل از اقدام به تسلیم طفل خطاکار، بداد گاههای جزائی، تدابیری بمنظور کسب اطلاعات کاملی درباره عواملی که بر کودک اثر نهاده و موجب ارتکاب جرم گردیده‌اند اتخاذ نمایند.

ما نیز در این مقاله قبل از بحث درباره مسائل مربوط بداد گاههای اطفال به روشهای مربوط به بررسی و تحقیق در مورد شخصیت اطفال بزهکار و کوشش در راه یافتن مناسب‌ترین وسائل اصلاح و تربیت آنان میپردازیم:

تحقیقات اجتماعی

الف: ضرورت تحقیق اجتماعی

هنگامی که شخصی مرتکب جرمی میگردد ما موردین تعقیب و بازپرسان بیشتر در پی کشف و یافتن عناصر و عوامل جرم برمیایند و اگر این روش برآستی و دقیق انجام پذیرد میتوان گفت که وسیله بسیار خوبیست برای پی بردن به: **علل ارتکاب جرم**. در مورد اطفال و جوانان نیز وضع چنین است و حتی میتوان گفت که موضوع پی بردن و کشف عوامل جرم و یافتن عللی که موجب

ارتکاب جرم از طرف نوجوانان گردیده است ، بسیار مهمتر است زیرا طی شماره‌های گذشته «حقوق امروز» ضمن بررسی و مطالعه علل جرائم نوجوانان و خردسالان ، مشاهده کردیم که عوامل متعدد اجتماعی و فیزیکی بر اطفال تأثیر شدیدتری می‌نهد و چون مبنای جرائم جوانان را غالباً باید در اوضاع و احوال اجتماعی و یا شرایط مربوط به زندگی آنان یافت ، لذا برخلاف موارد جرائم بزرگسالان ، باید درباره اطفال خطاکار قبل از هر اقدامی در فکر تربیت آنان باشیم زیرا پس از وقوع جرم مسأله ناظر به نجات طفل و تربیت مجدد اوست - باید از طفل مجرم و خطاکار شخصیتی پدید آورد که برای خودش و جامعه مفید باشد و قطعاً همه موافقتند که تدابیری که در مورد صغار انجام میگردد باید بیشتر جنبه تربیتی داشته باشد تا کیفری و برای توفیق در تربیت طفل ، مربی بایستی آن طفل را بشناسد و سرانجام قاضی اطفال باید بیشتر از سایر قضات جزائی ، مجرم خردسال خویش را بشناسد و بخصوصیات وی پی‌برد و گرنه تدابیری که برای اصلاح وی اتخاذ میکند ثمری نخواهد داشت .

پس برای اتخاذ تدابیر مناسبی جهت تربیت کودک ، قاضی باید اهمیت عوامل مختلفی را که در ارتکاب جرائم جوانان و خردسالان موثر است بررسی کند چه قاضی نمیتواند بدون توجه به عوامل مذکور پی به شخصیت واقعی مجرم ببرد و برای این امر تحقیق و بررسی عمیقی درباره کودک مجرم ، لازم و ضروری است این تحقیق و بررسی ممکن است از طرف پزشک یا قاضی و بالاخره وسیله دادگاهی که طفل را محاکمه میکند انجام پذیرد .

در سایه همین تحقیق ، اطلاعات دقیقی راجع به زندگی قبلی کودک و اولیاء طفل بدست آمده و کار قضات را در تشخیص مبنای جرم آسان ساخت . زیرا قاضی که سرنوشت جوان یا طفل مجرم و خطاکار را تعیین میکند باید نظراتش قبل از هر چیز مبنی بر تحقیق قبلی باشد تا بتواند تصمیم صحیحی اتخاذ کند و آنکه نه در طی بازجویی و نه در جریان رسیدگی در دادگاه ، قاضی اطفال بهیچوجه موقعیت و فرصت لازم و مناسبی برای پی‌بردن و یافتن سببها و خصائل واقعی کودک نخواهد داشت .

بنابراین ضرورت انجام تحقیق قبلی در مورد زندگی کودک و خانواده وی بسیار مهمتر از قضاوت درباره جرمی است که مرتکب شده‌است ، چه در سایه چنین تحقیقی «شخصیت» کودک مجرم آشکار میگردد .

هدف تحقیق

هدف تحقیق عبارتست از آگاه ساختن قاضی یا دادگاه اطفال برآز «شخصیت» کودک یا جوانی که مرتکب جرم گردیده است .

شخصی که اقدام به تحقیق میکند باید قبل از هر چیز عوامل را بیابد و آنرا تجزیه و تحلیل کند و آنگاه شخصیت کودک مجرم را مورد بررسی و مطالعه قرار دهد .

بررسی و مطالعه شخصیت کودک مجرم ، واجد اهمیت فوق العاده ایست زیرا هدف اصلی ، ارشاد کودک و تربیت مجدد اوست از اینرو باید به خصائل وی کاملاً پی برد .

برای توفیق در چنین امری ، محقق بایستی بررسی و مطالعه خود را از طرفی متوجه طفل مجرم و از طرف دیگر خانواده وی سازد و منظور از این امر اطلاع از وضع اخلاقی و مادی کودک و شرائطی است که در آن تربیت یافته است .

اطلاعات مربوط به شخصیت، کودک، احوالات شخصی، سلامت، خصائل ، هوش و ذکاوت و رفتار و اخلاق کودک را در بر میگیرد .

الف : تحقیق و بررسی در احوال کودک

اطلاعاتی را که محقق بایستی در مورد کودک مجرم جمع آوری کند عبارتست از: احوالات شخصی کودک؛ یعنی نام ، نام خانواده ، مشروع یا غیر مشروع بودن کودک و محل تولد او . این اطلاعات از این لحاظ واجد اهمیت است که محقق را نسبت به مقام و موفقیت طفل در خانواده وی آشنا میسازد .

وضع سلامت :

چون تعداد اطفال مجرمی که مبتلا به امراض و ناراحتی های روحی هستند روز افزون است بدین لحاظ مسأله سلامت کودک واجد اهمیت شایانی است .

اوضاع و احوال زندگی کودک ، اولین سالهای زندگی او ، امراضی که بدان مبتلا است میتواند راهنمای بسیار مفیدی باشد .

وضع کودک در مدرسه :

تحقیق در این امر که آیا کودک شاگرد منظمی بوده است یا نه؟ در درس خواندن روش بخصوصی داشته؟ سطح فکرش تا چه اندازه ای است و سرانجام ایضاً این مطلب که آیا در کلیه سالهای تحصیلی موفق بوده است یا نه، از مسائل مهمی است که باید مورد توجه محقق قرار گیرد .

خصائل و سجایای کودک :

پی بردن به هوش و ذکاوت ، رفتار و اخلاق و بالاخره وجوه مشخصه سجایا و خصال خردسالان مجرم در شناسائی کامل آنان نقش عمده ای دارد .

در بعضی از تحقیقات، نوعی آشوب فکری، خشم و غضب، تمایل بدروغ و دزدی ... در اطفال مشاهده گردیده است . محقق با استفاده از این خصائل

و همچنین طرز رفتار کودک با اولیاء ، رئیس مدرسه و رفقای خود میتواند به سجایای وی پی برد .

معاشرت و تفریحات :

آیا جوان مجرم بیشتر ورزش علاقمند بوده است یا ساعات بیکاری خود را در سینما و اماکنی از این قبیل میگذرانیده است و یا اوقات فراغتش را به مطالعه سپرده است .

کلیه این مسائل در سرنوشت طفل تأثیر بسیار شدیدی دارد زیرا تعداد زیادی از اطفال در نتیجه معاشرتهای ناشایست خویش دچار سرنوشتی غم‌انگیز گردیده‌اند .

تحقیق درباره خانواده :

بیان گردید وضع شخصی ، منزل و موقعیت خانوادگی طفل و سرانجام تربیت اولیاء وی نقش عمده‌ای در ارتکاب جرائم جوانان و اطفال دارد چه بسیاری از مجرمین خردسال متعلق به خانواده‌های ازهم پاشیده شده‌ای بوده‌اند بنابراین محقق بایستی در بدو امر در زمینه رفتار پدر و مادر طفل یا یکدیگر و همچنین رفتار آنان با سایر اعضای خانواده تحقیق کند .

وضع سلامت اولیاء :

سلامت بدنی و روحی اولیاء طفل نیز نقش مهمی در تربیت کودک بمعده دارد و این امر خواه مستقیماً یعنی از طریق توارث و یا غیر مستقیم و با ایجاد محیط ناسالمی برای تربیت کودک در وضع زندگی وی بسیار موثر خواهد بود . سرانجام محل و شرائط زندگی ، حرفه و مشاغل اولیاء نیز بر تربیت کودک تأثیر بسزائی مینهد چه تجربه ثابت گردیده است که در طبقات مرفه مجرمین جوان نادرند و آنان که در خانه‌های محقر و نواحی پست و کثیف شهرها زندگی میکنند آمادگی بیشتری برای ارتکاب جرائم دارند و آمار بخوبی نشان داده است که اکثر جرائم بوسیله جوانان و خردسالانی ارتکاب یافته است که در چنین محیط‌هایی میزیسته‌اند .

کلیه اطلاعاتی که مشروحا بیان گردید برای پی بردن به عوامل جرم و علل ارتکاب جرائم در جوانان و بالاخره جهت صدور حکم وسیله قاضی ، لازم و ضروری است و محقق بایستی برای کسب این اطلاعات کوشش فراوانی معمول دارد و با کلیه افرادی که در روشن ساختن مسائل مورد نظر میتوانند با کمک کنند مذاکره کند .

در بدو امر محقق باید با خود جوان یا طفل خطارکار گفتگو کند چه این امر سبب خواهد شد که طفل و زندگی و شرائطی را که در آن جرم یا خطا صورت گرفته است بهتر بشناسد ولی مسأله اساسی اینست که کودک نسبت به محقق اعتماد و اطمینان پیدا کند و این امر نیز خود مستلزم آن است که محقق و

روانشناس امین ورازدار و محتاط باشد و با کودک مانوس گردد و تنها در این صورت است که از اعتماد کودک برخوردار خواهد بود و بکشف حقایق مورد نظرش توفیق خواهد یافت .

پس از کودک مجرم، اولیاء، روسای مدرسه یا کارفرما و یا پزشک مخصوصی که با روحیات او آشنا بوده‌اند میتوانند اطلاعاتی در اختیار محقق بگذارند و او را در انجام وظایفی که بمعهد دارد راهنمایی کنند.

پس از کسب اطلاعات مذکور در فوق، محقق باید گزارش بسیار جامع و دقیقی از آنچه که گرد آورده تهیه کند و همچنین نظریات و پیشنهادهای را که برای اصلاح و ارشاد کودک لازم و ضروری تشخیص میدهد، در آن بگنجانند.

این گزارش باید به قاضی اطفال یا دادگاهی که جوانان و خردسالان خطاکار را محاکمه مینماید تسلیم گردد تا دادگاه بتواند براساس آن حکم مقتضی صادر کند . بدین معنی که کودک را به خانواده خود بسپرد یا در موسسه تربیتی و یا بزندان تادیبی اعزام دارد و بهر حال ترتیب متناسبی اتخاذ نماید.

تحقیق کننده :

تحقیق و بازپرسی در مورد جوان و کودک خردسال بایستی وسیله يك نفر انجام یابد، چه در غیر این صورت بیم آن میرود که اطلاعات مکتسبه، متناقض باشد یا در ارزیابی نتایج حاصله اشتباهاتی رخ دهد زیرا اطلاعاتی که محقق در مورد طفل مجرم و اولیاء او بدست می‌آورد در تصمیماتی که اتخاذ خواهد کرد نقش عمده خواهد داشت - لذا باید حتی الامکان سعی کرد که این تحقیقات وسیله **يك نفر** انجام گیرد و خالی از هر گونه شائبه اشتباه و یا تناقضی باشد .

شخصی که اقدام به تحقیق در مورد طفل خطاکار میکند میتواند با توجه بگواهی شهود، اقرار طفل و اولیای او و سایر اطلاعاتیکه همسایگان و مثلاً دربان منزلش میدهند به نتایج ارزنده‌ی برسد و در عین حال نظریه شخصی طفل و خانواده و محیط تربیت او نقش عمده‌ای را در این زمینه خواهد داشت بنا بر این اگر محققین ، زیاد باشند گزارش که تهیه میگردد مبتنی بر اطلاعات گوناگون و احتمالاً ضد و نقیض بوده و نتیجتاً نمیتواند مبنای صحیحی برای اتخاذ تصمیمات قاضی بشمار رود.

محقق چه کسی باید باشد ؟ کسی که درباره وضع طفل و خانواده وی تحقیق میکند بایستی خود صلاحیت اجتماعی و اخلاقی داشته باشد و روانشناسی کودک را بداند، با نرمش خاص خود اعتماد و اطمینان جوان یا کودک مجرم را جلب کند مخصوصاً باید توجه داشت که تندى و شدت عمل، نمیتواند کمترین دردی را علاج کند .

بنابراین امر تحقیق باید بقاضی و یاهیأت قضائی واگذار گردد که به

سجایای اخلاقی طفل، خانواده، شرائط کار و محیط تربیتی او آگاه باشد - معمولاً علاوه بر محقق، شخص یا متخصص دیگری بنام مددکار اجتماعی نیز باید بوی کمک کند ولی در بعضی کشورها امر تحقیق به موسسات یا مقامات تربیتی واگذار میشود چنانکه در انگلستان پس از ارتکاب جرم وسیله جوان یا طفل خردسال، عللی که سبب ارتکاب جرم یا خطا گردیده است وسیله مقامی بنام « مسئول امور تربیتی منطقه » Local Education Authority و یا بوسیله Probation of Ficier تحقیق و بررسی میگردد.

نقش این مقام تنها محدود بجمع آوری اطلاعاتی در زمینه طفل و محیط تربیتی او نیست بلکه پس از صدور حکم، او باید بکار خود ادامه دهد و در حقیقت اجرای سیستم Probation مراقبت از جوانان خطاکار و نظارت مستقیم بر احوال آنهاست.

بطور کلی منظور از تحقیق در کشور انگلستان بررسی و مطالعه عمیقی درباره شخصیت کودک است. در بلژیک نیز هیئتی بنام نمایندگان حمایت از کودک وجود دارد و این هیات است که قاضی اطفال را انتخاب میکند و در حقیقت هیات تحقیق، یکی از مهمترین ابداعات قانونگذار است. هدف از تشکیل چنین هیاتی، انجام تحقیقات بمنظور آشنا ساختن قاضی باحوال طفل گناهکار است این هیات در اثناء مذاکرات و جلسات داده گاه حضور دارند و پس از صدور رأی، نظارت بر امر تعلیم و تربیت کودک را ادامه میدهند. با تحقیق اجتماعی، مسأله پایان نمیگیرد. بلکه پس از اتمام وظیفه محقق تحقیق و بررسی پزشکی و روانشناس شروع میشود که امید است در شماره های آینده « حقوق امروز » در آن باره ها نیز سخن بگوئیم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی